

BARCZA BARNA:

JÉZUS LELKISÉGE

Nekünk, akik vallás vagy hit címén mindig valami lelkiségről tanultunk, a karácsony meghitt légkörében érdemes föltennünk a kérdést: milyen volt Jézus lelkisége? Miben állt a lelki élet Jézus számára?

Mivel egy mai átlagkeresztény úgy él lelki életet, hogy hétköznapjai ugyanúgy telnek, mint az evilág fiaié, vagyis pénzszerzés és élvezetek használatával tölti ki, de időnként egy kis időre benyit ünnepi szobájába, és ott lelki életet él vagyis misén vesz részt, vagy imádkozik, lelki olvasást végez, ezért nagyon fontos észrevennünk Jézus esetében, hogy neki nincs két élete: hétköznapi élet és lelki élet. Neki csak egy élete van. A minden percében és minden körülmények között az Atyához igazodó élet.

Jézusnál lelki élet helyett inkább lelkiéleti alapállásról beszélhetünk. Küldetésben járó ember, aki nagyon szereti Küldetését, és maximálisan hozzá igazodva teljesíti küldetését.

Igaz, nem írták le napirendjét, de azt leírták, hogy sokszor enni sem volt ideje. Mégis azt mondta értetlenkedő tanítványainak: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát vigyem véghez, aki engem küldött” (Jn 4,34).

Amikor most Jézus lelkiségét szeretnénk megfogalmazni, akkor ezt három oldalról közelítjük meg. Az első három pontban lelkiéletének alaprétegét szeretnénk megragadni, a második három pontban lelkiéletének gyakorlati összetevőit, míg a harmadik három pontban lelkiéletének színező vonásait. Ez a háromszor három, tehát kilenc pont talán jó közelítést ad Jézus lelkiéletéhez, ráadásul a saját lelki életünk elrendezéséhez vagy eltervezéséhez is segítséget adhat.

1. Jézus lelki életének lelkiéleti alapállása

1.1. Állandó Atyához igazodás, ráfigyelés, kedvben járás

Halász Piusz azt írja Alter Christus c. elmélkedésében, hogy Jézus az Atyára néz ember. Mi nyugodtan átfogalmazhatjuk: „Jézus az Atyától meghatározott élet ember.” Sőt. Ez az Atyától meghatározottság nem is akármilyen mértékben zajlik. Nyugodtan mondhatjuk: Jézus szerelemmel szerette az Atyát. Vagyis olyan mértékben, amire nekünk embereknek nincs jobb szavunk a szerelemnél. Ez a szerelem nemcsak az elragadtatások magasztos csúcsán nyilvánult meg, hanem a vergődések mélypontjain is, pl. éppen a Getszemáni majorban. Még ott is azonosulni tudott Atyja szándékaival. Még ott is fontosabb volt számára Küldetésének akarata, mint a saját akarata. Ez a totális azonosulás az isteni akarral számunkra is mint elérhető csúcs, mint eszmény jelentkezik.

Ezt az Atyához igazodó életet úgy is jellemezhetnénk,

mint transzcendens alapbeállítódást. Ez annak nyilvánvalóvá tétele, hogy életünk súlypontja nem anyagi oldalunkon, hanem szellemi oldalunkon van. Szellemi oldalunk, vagyis Istenbe gyökerezésünk a lényeges. Ezt az oldalunkat kell dominánssá tennünk. Ami ugyanaz, mint hogy életünkben Istent kell tapasztalhatóvá tenni. Ennek kimagasló mértéke volt Jézus.

1.2. Emberszolgálat. – Megtanítani az embereket egymás és Isten szeretetére

Ezt nevezhetnénk küldetésének tartalmának. Azért igazodik oly mértékben az Atyához, hogy ezt az embert tanító szolgálatot egyre maradéktalanabban végezhesse.

Mennyire szerette volna átformálni embertársait a szeretet alapállására, amelybe még az ellenség szeretetének is bele kell férnie! Hogy remélt abban, hogy lehet ebből valami látható, valami tapasztalható! Azért hitt ebben annyira, mert ahonnan jött, ott ez annyira magától értetődő volt. De itt már csak azt a felvonást tudta végigjátszani, ahol azt mutatta be, hogy még saját hóhérait, saját kivégzőosztagunkat is szeretnünk kell.

1.3. Nem az egyéni élet a legfontosabb, hanem a közösség élete

A közösség élete, vagyis az emberi társadalom boldogsága, földi Isten Ország megvalósítása. Ezt kell elkezdni és megtapasztalni a kisközösségi életben.

Ha egyszer az Isten élete nem egyedi élet, hanem Szeretőközösség, akkor a képmás, az ember élete sem lehet más, mint emberi szeretőközösségek hálózata. Ám a valóság milyen távol áll ettől!

Amikor az utolsó vacsora előtt azt mondotta, hogy vágyva vágytam elkölteni veletek ezt a lakomát, akkor emögül kiérezzük, hogy a sok emberi ellenségeskedés elviselésük után mennyire vágyott végre legalább egy kis mintadarabnak, egy kis kóstolónak az ízlelésére.

2. Jézus lelki életének gyakorlati összetevői

2.1. Célra irányuló, távlati tervet készítő

Koncepcióval rendelkező ember volt a mi Urunk Jézus. Tisztában volt küldetésével. Tudta, mit kell megvalósítania. El is készítette ennek végrehajtásához a kivitelezés hogyanját. A stratégiát is, a taktikát is. Az első bitt „egy szuszra”, az utóbbit részletekben.

Az „egy szuszra” tervkészítés, a stratégia elkészítése azonban nem összecsapott és elnagyolt fércmunka volt. Negyven nap teljes csendet áldozott erre. Negyven nap pusztába vonulást. Negyven nap távolságtartást a világ közvetlen, tehát zavaró behatásaitól. Csak a három megkísérlés leírásából következtethetünk arra, mi minden megfordult a fejében. Mennyire a legjobb módszert kereste és akarta megtalálni Atyja tervének megvalósításához.

Nem Helyre bele Balázs módjára ugrott bele a világra szóló

vállalkozásba. Kb. negyven éves emberi tapasztalatait ötvözte egybe negyven nap alatt az Atyjánál tanultakkal. Igazán alapos, felelősségteljes lelkiület ember volt ez a Názáreti.

Nemcsak elkészítette távlati tervét, hanem nagyon hűséges is volt hozzá. Bár rugalmasságáról a következők pontban szólnunk, itt pedig eltéríthetlenségéről. Nem olyan lelkiület ember volt, aki szíre-szóra odébb áll. Erényeinek sorában a szeretet után mindjárt második helyre tehetjük eltéríthetlenségét. A hűséget küldetéséhez és Küldetéséhez. A kitartást. A nehézségek vállalását. A keskeny utat is, meg a keskeny útról eltéríteni akarók csapásait is.

2.2. A valósághoz igazodóan rugalmas

Ez lelkiiségének józansági oldala. Noha nagyon bízik az emberben, ugyanakkor „tudja, hogy mi lakik az emberben”. Ismeri az emberi természet rosszraajlását, a hatalom nagy befolyásoló szerepét, a titokfegyelem megszegését stb. Így próbálkozik ugyan a farizeusokkal is, de végül eláll ettől a tervétől, mert reménytelennek látja ezen próbálkozását. A hírverés kivédésére tudja titokban tartani jeruzsálemi útját (Jn 7,8). Le tudja szerelni a fölizgatott tömeget (Jn 8,7), vagy ki tud térni el tőlük (Jn 8,59; 11,54).

Szembe tudott nézni a keserű valósággal. Tudta, hogy a szeretetnek mi a sorsa a világban (Jn 12,24-26). Nem illúziókat kergetett. A szenvedésre övéit is felkészítette (pl. Lk 9,45).

2.3. A Terv és az emberi Szabadság ütközésekor korrekciót alkalmazó

Nagy célirányultsága, koncepciózus volta jelentős kísértést szolgáltat az irányba, hogy idea-kergető legyen. Ám valóságérzéke, az eszmények mellett a realitások érzékelése – bár jelentős szenvedések kíséretében, mégis – az ütközések tudomásulvételére készítetik. Lelelkiségének igen kimagasló vonása ez a korrekciók készítésére készítő józanság. Még akkor is nagyon dicsérendő és kiemelendő ez Jézus életében, ha lélektanilag nagyon megszenvedte ezeket az ütközéseket.

Csak két jelentős példát idézünk fel életéből: Az egyik a kafarnaumi nap (Mk 1,21-39). Ugyebár tanítani küldte őt az Atya? Ezt akarta tenni a kafarnaumi zsinagógában is, míg csak meg nem zavarta tanítását az ördög, aki megszállott. Kénytelen volt csodát tenni, hogy a zavaró eljőjön és elhallgattassa. Igen ám, csak hogy ezután az embereket már nem a tanítás érdekelte, hanem a csodás gyógyító. Özönlöttek is Péter házához a gyógyulást keresők. Így a terv, a tanítás meghiúsult, mert a valóságos ember gyógyítást követelt. Hajnal el tette imájában tisztázza ezt az ütközést, majd korrekciót alkalmaz. Itt hagyja a gyógyulásra várókat és indul másfelé tanítani.

A másik példa a csodálatos kenyérszaporítást követő nagy konfliktus Jézus lelkében, melyet a Terv és Valóság

ütközése váltott ki belőle (Mt 14,22-25; Jn 6,14-15). Hiába beszélt nekik naphosszat a szeretetről, az erőtlen és hatalomgyakorlás elutasításáról, a csoda láttán mégis hatalomgyakorlóvá, vagyis királlyá akarták tenni. Kénytelen fölosztatni az értetlen tömeget, és az értetlen tanítványokat is átküldeni a túlpartra, hogy belső vívódását az Atyával megbeszélhesse kb. 9 óra hosszáig. Ti. az éjszaka negyedik óráig, vagyis éjféltől után 3-kor fejezte be imáját. Az ilyen „tisztázó”, „korrekciót megállapító” imákból mindig nagy határozottsággal, nagy bizonyossággal indul tovább.

3. Jézus lelkiiségének színező vonásai

3.1. Szánja a bajbajutott embert

Akár a beteget, akár az elhibázott életvitelt, akár csak a társadalmi gúla alján elhelyezkedőt. De szánja az össze nem gyűjtött, a nyájba nem tartozó, az így vagy úgy elmagányosodott embert. „Megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok” (Mt 6,34). Nála a szeretet nem csupán eszmei magasságokban lebegett, hanem konkrét emberi bajok, nyomorúságok indítják meg szívét és cselekedetsorát. Nem tud részvétlenül elmenni semmiféle emberi nyomorúság mellett, legyen az bár halott fiát kísérelő özvegyasszony vagy 38 éve bénaságban fekvő beteg, avagy vak vagy vérfolyásban szenvedő, esetleg gazdag ifjú, aki önbecsapásban él. Ezért tódultak hozzá a kicsik, az alullevők, a szenvedők, az élet igazi célját meg nem találók. Egymásra akarta találatni azokat, akik adni tudtak volna, s azokat akik nagyon rászorultak az elfogadásra. De azt is tudta, hogy a bajban levő hamarabb megérzi a más baját, míg a gazdagok és bebiztosítottak rendszerint érzéketlenek mások szenvedése iránt. Jézus lelkiiségére jellemző, hogy noha alapvetően távlati koncepciója, vagyis a földi Isten Ország megvalósítása útján akarta fölszámolni a fölösleges szenvedéseket, mégsem ment el segítség nélkül a konkrét bajok mellett. A távlati terv nem iktatta ki életéből a közvetlen segítséget.

3.2. Szenvedélyesen képviseli az igazságot

Ez a színező vonás nagyon jellemző Jézus lelkiiségére. Ugyanis nagy ellentét van a között a világ között, ahonnan jött és az evilág között, ahová jött. Odaát minden az igazságra épül. A legfontosabb igazság, hogy a szeretet tesz boldoggá. Ott ez az élet, ez az állandó valóság. Itt pedig úgyszólván mindenki az igazság elfojtására törekszik. Itt igazságnak az egyéni érdeket, meg a klikk-érdeket kiáltják ki. Itt nem az igazság, vagyis nem a valóság megragadása a cél, hanem inkább annak megerszakolása rövidlejárátú elnyök szerzése miatt.

Jézus nagyon jól látja, hogy addig nem indulhat meg evilág hozzáigazítása az ősminta életéhez, ameddig ilyen erősbástyái vannak az igazság elfojtásának. Tehát szenvedélyesen világgá akarja kiáltani az igazságot, mert

rabságunkból csak az igazság szabadíthat meg minket (Jn 8,32). Ezért háborodik fel annyira, ha valaki eltorzítja az igazságot és Szentlélek elleni bűnöknek nevezi ezt. Szenvédélyesen min síti is azokat, akik nem az igazságot keresik, hanem saját érdekeiket és elnyelveiket. Jézus szerint gondolatnak, szónak, tettek összhangban kell lennie egymással s mindháromnak az igazságot kell megmutatnia. Csak az igazságot képviselő ember lehet Isten előtt igaz ember. Ilyen volt Jézus mindenáron és minden körülmények között. Még élete árán is.

Mivel annyian eltemetik az igazságot, egy ellenáramot indított el: az igazság feltárásának és felragyogtatásának áramát. Az emberiség akkor lesz boldog, ha nem hatalmaskodó és az igazságot elfojtó kiskirályok ülnek majd a trónon, hanem maga az igazság.

3.3. Nem aszkéta, hanem természetet és életet szeret

Keresztel János tanítványai is, a farizeusok is folyton számon kérték tőle a hagyományos aszkézis elmaradását, főleg a böjtölést. Noha mi tudjuk, hogy a böjtölését épp nagyon szigorú 40 napos böjttel kezdte, mégsem csodálkozunk a farizeusok kritikáján, hiszen valóban nem a böjtölés és nem a keresett és mutogatott aszkézis volt jellemző rá.

Igaz, a másik végletet is hamisnak tartjuk. Az iménti tábor ugyanis falánknak és borisszának nevezte, mivel nem egyszer látták őt résztvenni lakodalmakon, lakomákon. Hiszen szerette az emberek egymásratalálásának és örömeinek ezt a módját, többször az Isten Országá örömeit is lakomához hasonlította. Ráadásul első csodája is egy lakomán a víz borrrá változtatása volt, és azt se felejtjük, hogy az elkel emberek lakomameghívásai adtak módot neki emberi kapcsolatok kiépítésére és nagyon sok tanítás elmondására. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a nem túltáplált tanítványok számára, akik néha kalásztépdeséssel enyhítették kínzó éhségüket bizony jól jött, ha ilyen lakoma-meghívásokon részesülhettek jobb falatokban és tölthették meg kielégítően gyomrukat.

Jóllehet ennyi szempontot tudtunk összeszedni Jézus mentegetésére, mégis az az igazság, hogy nem volt falánk és borissza, de az is igazság, hogy a fejezet címe bizony alkotórésze volt lelkületének. Tudta, hogy a szépet és jót Isten adta az embernek. Tudta elfogadni, tudott örülni neki. Nem látott bűnt abban, ha élvezi. Az éltszentséget nem a rendkívüli önmegtagadások gyötögetésében látta, hanem az irgalmas szeretetben. Viszont szent igaz, hogy amikor a Lélek ügye, az Isten Országá építése nagy erőbedobást kívánt, akkor ennek annyira alája tudta rendelni a testet és a testi örömeiket, hogy akár teljesen is félretolta ezeket.

Természetszeretete akár legendás is lehetne. Nemcsak azért, mert imáit is segítette a hegyi távlat és csend, hanem főleg azért, mert tanítása tele van tisztelettel természetével, sok-sok megfigyelésének nyomaival. Ezekben a természeti szépségekben és gazdagságokban Atyjának gondviselését látta. Ezért

olyan közvetlenek és valóságos példabeszédei. Úgy szerette és úgy látta a természetet, hogy mögötte mindig az Isten jóságát és szeretetét vette észre, és mutatta meg nekünk is. Jézus lelkiségére vetettünk 3x3 azaz kilenc szempontból egy-egy pillantást. Három lelkületi alapállására, három gyakorlati összetevőre és három színre elemekre. Most Jézus lelkiségét tükörnek használva megvizsgálhatjuk saját lelkiségünket. Legkevésbé az alapállásban lenne szabad eltérnünk tőle, és legjobban a színre elemekben térhetünk el.

1974

MLECSENKOV ANGEL

AKI TELE VAN SZENTLÉLEKKEL, ABBAN MEGTESTESÜL AZ ISTEN (Mt 1,18-24)

Gábor angyal közölte Máriával, hogy a Szentlélek erejéből fog fia születni. Általánosságban is megfogalmazhatjuk: aki tele van a Szentlélekkel, abban megtestesül az Isten. Mária egész életében Istenre figyel, Isten akaratát teljesítő ember volt. E két dolog révén telítődhet az ember legjobban a Szentlélekkel. A Szentlélekkel való nagyon szoros telítettség révén meg is fogamzott benne az Ige: benne testet öltött az Isten. A Szentlélek mindenkit teljesen be akar tölteni és ilyen módon az Isten mindenki testet akar öltetni.

